

Canllawiau Cyfarwyddyd Hysbysu

CYFARWYDDYD CYNLLUNIO GWLAD A THREF (DATBLYGIAD GLO A PHETROLEWM)
(HYSBYSU) (CYMRU) 2026

Cynulleidfa

Prif Swyddogion Cynllunio Awdurdodau Cynllunio Lleol; Busnesau; Asiantaethau'r Llywodraeth; Grwpiau Sector Cyhoeddus Eraill; Cyrff Proffesiynol a Grwpiau Diddordeb; Grwpiau Gwirfoddol a'r cyhoedd.

Trosolwg

Mae'r canllawiau a'r cyfarwyddyd hyn yn nodi'r gofynion wedi'u diweddarau ar gyfer awdurdodau cynllunio lleol i gyfeirio ceisiadau cynllunio penodol at Weinidogion Cymru, er mwyn eu galluogi i benderfynu a ydynt yn dymuno galw'r cais i mewn i'w penderfynu.

Angen gweithred

Er mwyn i awdurdodau cynllunio lleol fod yn ymwybodol, o 7 Ebrill 2026:

Mae'r cyfarwyddyd yn ei gwneud yn ofynnol pan nad yw awdurdod cynllunio lleol yn bwriadu gwrthod cais am ddatblygu glo a petrolewm, rhaid i'r awdurdod hysbysu Gweinidogion Cymru.

Rhagor o Wybodaeth

Cangen Polisi Cynllunio

Y Gyfarwyddiaeth Gynllunio

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd, CF10 3NQ

Ffôn: 03000 256709

Ebost: planning.directorate@gov.wales

Copïau ychwanegol

Mae'r canllawiau hyn ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru

Cynnwys

Cyflwyniad

Cyd-destun y Cyfeiriad wedi'i ddiweddarau

Cychwyn a Maint

Y Cyfeiriad

Pwrpas a Chwmpas

Cyflwyno Gwybodaeth i Weinidogion Cymru

Cyfyngiad ar roi caniatâd cynllunio

Monitro ac Adolygu

**Atodiad 1 - CYFARWYDDYD CYNLLUNIO GWLAD A THREF (DATBLYGU GLO A PETROLEWM)
(HYSBYSU) (CYMRU) 2026**

CYFARWYDDYD CYNLLUNIO GWLAD A THREF (DATBLYGU GLO A PETROLEWM) (HYSBYSU) (CYMRU) 2026

CYFLWYNIAD

1. Mae adran 77 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ("Deddf 1990") yn caniatáu i Weinidogion Cymru roi cyfarwyddiadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i geisiadau am ganiatâd cynllunio, neu am gymeradwyaeth unrhyw awdurdod cynllunio lleol sy'n ofynnol o dan orchymyn datblygu, gael eu cyfeirio atynt yn hytrach na chael eu penderfynu gan awdurdodau cynllunio lleol.
  2. Mae erthygl 18(1) o Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012 (O.S. 2012/801) ("y DMPO") yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddiadau sy'n cyfyngu ar roi caniatâd cynllunio gan awdurdod cynllunio lleol, naill ai am gyfnod amhenodol neu yn ystod y cyfnod a bennir yn y cyfarwyddiadau, mewn perthynas ag unrhyw ddatblygiad neu mewn perthynas ag unrhyw ddsbarth a bennir felly. Yn unol ag erthygl 18(3) o'r DMPO, rhaid i awdurdod cynllunio lleol ymdrin â cheisiadau am ganiatâd cynllunio ar gyfer datblygu y mae cyfarwyddyd o'r fath yn berthnasol iddynt yn y fath fodd sy'n rhoi effaith i'r cyfarwyddyd.
  3. Mae erthygl 22(5) o'r DMPO yn darparu bod yn rhaid i awdurdod cynllunio lleol ddarparu'r wybodaeth am geisiadau a wneir o dan erthygl 4 a 5 o'r Gorchymyn hwnnw (ceisiadau am gymeradwyo mater a gadwyd a cheisiadau am ganiatâd cynllunio yn y drefn honno), gan gynnwys gwybodaeth am y modd y deliwyd ag unrhyw gais o'r fath, fel y gall Gweinidogion Cymru drwy gyfarwyddyd ei gwneud yn ofynnol. Gall unrhyw gyfarwyddyd o'r fath gynnwys darpariaeth ynghylch y personau sydd i'w hysbysu a'r modd y mae'r wybodaeth i'w darparu mewn perthynas â hwy.
  4. MAE CYFARWYDDYD CYNLLUNIO GWLAD A THREF (DATBLYGU GLO A PETROLEWM) (HYSBYSU) (CYMRU) 2026 wedi'i nodi yn Atodiad 1.
  5. Mae'r cyfarwyddyd hysbysu yn ei gwneud yn ofynnol, pan nad yw awdurdod cynllunio lleol yn bwriadu gwrthod cais am ddatblygu petrolewm neu ddatblygu glo, bod yn rhaid iddo roi gwybod i Weinidogion Cymru. Mae'r cyfarwyddyd hysbysu yn diweddarau 'r diffiniad o "ddatblygu glo a petrolewm" i gadarnhau'n benodol bod glo, a dynnir o ddyddodion gweithio mwynau, gan gynnwys awgrymiadau segur wedi'i gynnwys o fewn cwmpas y cyfarwyddyd.
- Pan fo'n ofynnol i awdurdod cynllunio lleol roi hysbysiad o'r fath i Weinidogion Cymru, rhaid i'r awdurdod beidio â rhoi caniatâd cynllunio ar y cais tan ddiwedd y cyfnod o 21 diwrnod sy'n dechrau â'r dyddiad y mae Gweinidogion Cymru yn dweud wrth yr awdurdod yn ysgrifenedig yw'r dyddiad y cawsant yr wybodaeth a bennir yn y Cyfarwyddyd. Fodd bynnag, caiff yr awdurdod cynllunio lleol symud ymlaen i benderfynu ar y cais os bydd Gweinidogion Cymru yn hysbysu'r awdurdod cyn diwedd y

cyfnod hwnnw o 21 diwrnod nad yw Gweinidogion Cymru yn bwriadu galw'r cais dan sylw o dan adran 77 o Ddeddf 1990 mewn perthynas â'r cais hwnnw, neu os nad yw Gweinidogion Cymru o'r farn bod y datblygiad ar gyfer datblygu petrolewm neu ddatblygu glo.

6. Bwriad y canllawiau hyn yw sicrhau mai dim ond pan fo angen hysbysir Gweinidogion Cymru a bod pob penderfyniad yn cael ei wneud ar y lefel briodol.

CYD-DESTUN AR GYFER CYFEIRIAD WEDI'I DDIWEDDARU

7. Er mwyn cefnogi Polisi Cynllunio Cymru (PPW) 12 a Datganiad Polisi Glo Llywodraeth Cymru, mae'r diffiniad o ddatblygu glo a nodir ym mharagraff 2(a)(ii) o **CYFARWYDDYD CYNLLUNIO GWLAD A THREF (HYSBYSU) (GLO A PETROLEWM) (CYMRU) 2018** yn cael ei ddiwygio i gynnwys yn benodol symud glo o ddyddodion gweithio mwynau (sy'n cynnwys domenni segur). Bydd y gwelliant arfaethedig yn egluro, ond nid yn newid yn sylweddol, y diffiniad o ddatblygu glo yng Nghyfeiriad 2018.

8. Bydd hyn yn rhoi cyfle i Weinidogion Cymru ystyried a roddwyd craffu priodol ar bryderon amgylcheddol ac iechyd y cyhoedd, gan y gallai'r rhain godi materion o bwysigrwydd mwy na lleol. Caiff Gweinidogion Cymru ddewis galw'r cais cynllunio i mewn, neu os yw'n briodol ddyroddi cyfarwyddyd na ellir cymeradwyo'r cais tan yr adeg a gyfarwyddir gan Weinidogion Cymru.

CYCHWYN A MAINT

9. O 7 Ebrill 2026 ymlaen, bydd y canllawiau a gynhwysir yn y cylchlythyr hwn a'r cyfarwyddyd yn Atodiad 1 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol sy'n derbyn ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygu petrolewm neu ddatblygu glo, hysbysu Gweinidogion Cymru

10. Mae'r Cyfarwyddyd Hysbysu yn cwmpasu Petrolewm fel y'i diffinnir yn Neddf Petrolewm 1998. Mae'r diffiniad o petrolewm yn cynnwys unrhyw olew mwynol neu hydrocarbon cymharol a nwy naturiol sy'n bodoli yn ei haenau naturiol. Mae hyn felly yn cynnwys olew a nwy siâl a methan gwely glo. Mae'r diffiniad o lo wedi'i gymryd o Ddeddf y Diwydiant Glo 1994. Mae hyn yn cwmpasu glo a hefyd nweiddio glo tanddaearol.

11. Mae'r canllawiau hyn a'r Cyfarwyddyd yn Atodiad 1 yn gymwys o ran Cymru yn unig.

Y CYFEIRIAD

12. Nid yw'r Cyfarwyddyd yn effeithio ar bŵer Gweinidogion Cymru o dan adran 77 o Ddeddf 1990, i gyfarwyddo y dylid galw unrhyw gais cynllunio penodol i mewn i'w benderfyniad eu hunain, waeth a yw'n dod o fewn telerau'r cyfarwyddyd newydd, o ystyried eu polisi wrth alw i mewn.

PWRPAS A CHWMPAS

13. Mae'r Cyfarwyddyd yn egluro'r trefniadau a'r meini prawf ar gyfer hysbysu Gweinidogion Cymru mewn perthynas â cheisiadau cynllunio lle nad yw awdurdod cynllunio lleol yn bwriadu gwrthod cais am ddatblygu petrolewm neu ddatblygu glo. Yn yr achosion hyn, rhaid i'r awdurdod cynllunio lleol roi gwybod i Weinidogion Cymru.

14. Diben y Cyfarwyddyd yw rhoi cyfle i Weinidogion Cymru ystyried a ddylid arfer eu pwerau galwad i mewn o dan adran 77 o Ddeddf 1990.

GOFYNIION HYSBYSU

15. Mae paragraff 4 o'r Cyfarwyddyd yn cyflwyno gofyniad hysbysu i awdurdodau cynllunio lleol gyfeirio ceisiadau am ddatblygiad petrolewm neu lo at Weinidogion Cymru os nad yw'r awdurdod yn bwriadu gwrthod cais o'r fath. Gellir anfon gwybodaeth o'r fath at Weinidogion Cymru yn electronig, neu ar ffurf copi caled. Mae'r gofyniad hysbysu yn cynnwys darparu'r wybodaeth a bennir ym mharagraff 5 o'r Cyfarwyddyd.

CYFYNGIAD AR ROI CANIATÂD CYNLLUNIO

16. Pan fo'n ofynnol i'r awdurdod cynllunio lleol hysbysu Gweinidogion Cymru, mae paragraff 6 o'r Cyfarwyddyd yn gosod cyfyngiad ar roi caniatâd cynllunio am gyfnod o 21 diwrnod, a'r cyfnod hwnnw sy'n dechrau â'r dyddiad y hysbysir yr awdurdod cynllunio lleol yn ysgrifenedig gan Weinidogion Cymru fel y dyddiad y nodir yr wybodaeth a bennir ym mharagraff 5 o'r Cyfarwyddyd, derbyniwyd.

17. Fodd bynnag, mae paragraff 7 o'r Cyfarwyddyd yn caniatáu i'r awdurdod cynllunio lleol fynd ymlaen i benderfynu ar y cais cyn diwedd y cyfnod o 21 diwrnod mewn amgylchiadau lle mae'r awdurdod wedi derbyn hysbysiad ysgrifenedig nad yw Gweinidogion Cymru yn bwriadu galw i mewn, neu nad ydynt yn ystyried bod y datblygiad yn ddatblygiad petrolewm neu lo.

MONITRO AC ADOLYGU

18. Bydd Llywodraeth Cymru yn monitro'n agos nifer y ceisiadau a gyfeiriir at Weinidogion Cymru sy'n deillio o'r gofyniad hysbysu hwn, a nifer y ceisiadau sy'n cael eu galw i mewn o ganlyniad. Bydd ei effaith yn cael ei adolygu pan fydd y Cyfarwyddyd newydd wedi bod yn gweithredu am gyfnod priodol o amser.

Neil Hemington

Prif Gynllunydd

Y Gyfarwyddiaeth Gynllunio

Llywodraeth Leol a Thai

Atodiad 1 Y Cyfarwyddyd:

I S - D D E D D F W R I A E T H C Y M R U

NOSC 2026 Rhif 73

CYNLLUNIO GWLAD A THREF

Cyfarwyddyd Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygiad Glo a Phetrolewm) (Hysbysu) (Cymru) 2026

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan erthyglau 18(1), 22(5) ac 31 o Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012(1), yn rhoi'r Cyfarwyddyd a ganlyn.

Enwi a dod i rym

Enw'r Cyfarwyddyd hwn yw Cyfarwyddyd Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygiad Glo a Phetrolewm) (Hysbysu) (Cymru) 2026 a daw i rym ar 7 Ebrill 2026.

Dehongli

Yn y Cyfarwyddyd hwn—

mae i “cyfathrebiad electronig” yr ystyr a roddir i “electronic communication” yn adran 15(1) o Ddeddf Cyfathrebiadau Electronig 2000(2);

ystyr “datblygiad glo a phetrolewm” (“*coal and petroleum development*”) yw datblygiad sy'n cynnwys—

(i)mewn perthynas â glo—

(i) chwilio am lo a thurio amdano,

(1) O.S. 2012/801 (Cy. 110).

(2) 2000 p. 7. Diwygiwyd adran 15(1) gan baragraff 158 o Atodlen 17 i Ddeddf Cyfathrebiadau 2003 (p. 21).

(ii) ei ennill, ei weithio a'i gael (pa un ai o dan y ddaear, yn ystod gweithrediadau mwyngloddio brig, neu o ddyddodion gweithio mwynau gan gynnwys tomenni nas defnyddir),

(iii) dod â glo tanddaearol i'r wyneb, trin glo a'i wneud yn werthadwy,

(iv) trin glo yn y strata at ddiben ennill unrhyw gynnyrch o lo ac ennill, gweithio neu gael unrhyw gynnyrch o lo sy'n deillio o driniaeth o'r fath, neu

(v) dyddodi sborion o unrhyw weithgarwch a gynhelir yn ystod unrhyw un neu ragor o'r gweithrediadau uchod a draenio glofeydd;

(ii)mewn perthynas â phetrolewm, chwilio am betrolewm, turio am betrolewm a chael petrolewm;

ystyr “dyddodion gweithio mwynau” (“*mineral-working deposits*”) yw unrhyw ddyddodion deunydd sy'n weddill ar ôl i fwynau gael eu hechdynnu o dir neu sy'n deillio fel arall o gynnal gweithrediadau ar gyfer ennill a gweithio mwynau ar dir, pa un ai drwy weithio o dan y ddaear neu ar yr wyneb;

mae i “glo” a “glofa” yr ystyron a roddir i “coal” a “coal mine” yn adran 65(1) o Ddeddf y Diwydiant Glo 1994(3);

mae “mwynau” (“*minerals*”) yn cynnwys pob sylwedd o fath sy'n cael ei weithio i'w symud ymaith fel arfer drwy weithio o dan y ddaear neu ar yr wyneb, ac eithrio nad yw'n cynnwys mawn sy'n cael ei dorri at ddibenion ac eithrio ei werthu;

mae i “petrolewm” yr ystyr a roddir i “petroleum” yn adran 1 o Ddeddf Petrolewm 1998(4);

mae i “tomen nas defnyddir” (“*disused tip*”) yr ystyr a roddir yn adran 86(3) o Ddeddf Tomenni Mwyngloddiau a Chwareli Nas Defnyddir (Cymru) 2025(5).

Cymhwys

Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn gymwys i unrhyw gais am ganiatâd cynllunio a wneir i awdurdod cynllunio lleol—

(iii)sy'n ymwneud â thir yng Nghymru,

(iv)a wneir ar 7 Ebrill 2026 neu wedi hynny,

(v)ar gyfer datblygiad sy'n ddatblygiad glo a phetrolewm, a

(vi)nad yw'r awdurdod cynllunio lleol yn cynnig ei wrthod.

---

(3) 1994 p. 21.

(4) 1998 p. 17.

(5) 2025 dsc 4.

Hysbysu Gweinidogion Cymru

Pan na fo awdurdod cynllunio lleol yn cynnig gwrthod cais am ddatblygiad glo a phetrolewm, rhaid i'r awdurdod hysbysu Gweinidogion Cymru.

Pan fo'n ofynnol i awdurdod cynllunio lleol hysbysu Gweinidogion Cymru, rhaid iddo anfon at Weinidogion Cymru, cyn gynted ag y bo'n ymarferol, drwy gyfathrebiad electronig neu fel arall—

- (vii) copi o'r cais (gan gynnwys copïau o unrhyw blaniau a lluniadau cysylltiedig ac unrhyw asesiad priodol o'r perygl o lifogydd, trafndiaeth, sŵn neu unrhyw asesiad priodol arall) a gwybodaeth ategol,
- (viii) copi o'r hysbysiad gofynnol,
- (ix) copi o unrhyw sylwadau a wnaed i'r awdurdod mewn cysylltiad â'r cais gan gynnwys unrhyw farn a fynegwyd gan adran o'r llywodraeth (sy'n cynnwys Gweinidogion Cymru), awdurdod cynllunio lleol arall neu ymgynghorai arall,
- (x) copi o unrhyw adroddiad ar y cais a luniwyd gan un o swyddogion yr awdurdod;
- (xi) copi o unrhyw farn sgrinio a ddyroddwyd o dan Reoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesu Effeithiau Amgylcheddol) (Cymru) 2017(6), ac
- (xii) copi o unrhyw asesiadau priodol a gynhaliwyd o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017(7).

Y cyfnod perthnasol cyn y caiff awdurdod cynllunio lleol roi caniatâd cynllunio

Yn ddarostyngedig i baragraff 7, pan fo'n ofynnol i awdurdod cynllunio lleol hysbysu Gweinidogion Cymru, ni chaiff yr awdurdod roi caniatâd cynllunio i'r cais tan ddiwedd y cyfnod o 21 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y mae Gweinidogion Cymru yn hysbysu'r awdurdod yn ysgrifenedig mai dyna'r dyddiad iddynt gael yr wybodaeth a bennir ym mharagraff 5.

Caiff yr awdurdod cynllunio lleol fwrw ymlaen i benderfynu ar y cais os bydd Gweinidogion Cymru, cyn diwedd y cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff 6, yn hysbysu'r awdurdod—

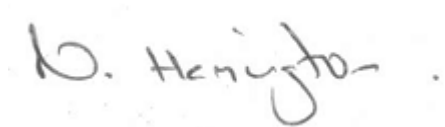
(6) O.S. 2017/567 (Cy. 136), y mae diwygiadau iddo.

(7) O.S. 2017/1012, y mae diwygiadau iddo.

(xiii)nad yw Gweinidogion Cymru yn bwriadu dyroddi cyfarwyddyd o dan adran 77 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990(8) mewn cysylltiad â'r cais hwnnw, neu (xiv)nad yw Gweinidogion Cymru yn ystyried bod y datblygiad yn ddatblygiad glo a phetrolewm.

Canslo

Mae Cyfarwyddyd Cynllunio Gwlad a Thref (Hysbysu) (Glo a Phetrolewm) (Cymru) 2018 wedi ei ganslo ac eithrio y bydd yn parhau i fod yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw gais am ganiatâd cynllunio sy'n ymwneud â thir yng Nghymru a wnaed cyn 7 Ebrill 2026.

Llofnodwyd gan Neil Hemington, Pennaeth y Gyfarwyddiaeth Gynllunio, o dan awdurdod Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio, un o Weinidogion Cymru
Dyddiad 2 Ebrill 2026